

12 lipca 2023

Pamięć o ofiarach trwa. W 80. rocznicę pacyfikacji wsi Michniów

12 i 13 lipca 1943 r. niemieccy żołnierze, w odwecie za pomoc niesioną partyzantom i przynależność do oddziałów Armii Krajowej i Batalionów Chłopskich, zamordowali 204 mieszkańców Michniowa. Zginęły dzieci, kobiety, mężczyźni, starcy, wielu spłonęło żywcem w zamkniętych stodołach, innych rozstrzelano. Najmłodsza ofiara miała zaledwie 9 dni. Władze okupacyjne wydały zakaz odbudowy wioski. W 80. rocznicę tych wydarzeń, w Dniu Walki i Męczeństwa Wsi Polskiej w Michniowie odbyły się uroczystości, upamiętniające pacyfikację wsi. Hołd ofiarom hitlerowskiej zbrodni złożyły rodziny zamordowanych, świadkowie wydarzeń, a także przedstawiciele rządu, parlamentarzyści, reprezentanci samorządów lokalnych, służb mundurowych, kombatanci, harcerze. W modlitwie przy Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich i uhonorowaniu pamięci zamordowanych michniowian uczestniczyli minister rolnictwa i rozwoju wsi Robert Telus, Jan Krzysztof Ardanowski, przewodniczący Rady ds. Rolnictwa i Obszarów Wiejskich przy

Prezydencie Rzeczypospolitej Polskiej, wiceminister sportu Anna Krupka, wiceminister spraw zagranicznych Piotr Wawrzyk i wiceminister kultury i dziedzictwa narodowego Wanda Zwinogrodzka, zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej Mateusz Szpytma, parlamentarzyści Krzysztof Słoń, Czesław Siekierski, Jan Łopata, Władysław Kosiniak-Kamysz, wojewoda Zbigniew Koniusz, marszałek województwa Andrzej Bętkowski, członek Zarządu Województwa Tomasz Jamka, przewodniczący Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego Arkadiusz Bąk oraz wiceprzewodniczący Marek Strzała i radni Sejmiku. Patronat honorowy nad uroczystościami objął Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda.

Każdego roku pamiętający o wydarzeniach lipca 1943 r. spotykają się w rocznicę pacyfikacji Michniowa przy zbiorowej mogile zamordowanych mieszkańców wioski. To symboliczne oddanie hołdu ofiarom zbrodni, kultywowanie pamięci o polskiej trudnej historii, żywa lekcja patriotyzmu dla młodych pokoleń. W 80. rocznicę tragicznych wydarzeń, w Michniowie w uroczystościach ku czci ofiar pacyfikacji wzięli udział przedstawiciele rządu, samorządu, parlamentarzyści, przedstawiciele środowisk kombatanckich, uczniowie, mieszkańcy Michniowa. Obecni byli także przedstawiciele innych wsi polskich spacyfikowanych podczas drugiej wojny światowej.

Rocznicowe obchody rozpoczęła msza święta w intencji pomordowanych przez Niemców mieszkańców wsi Michniów oraz wszystkich mieszkańców wsi polskich, zamordowanych i poległych za Ojczyznę. Eucharystii przewodniczył ks. biskup Jan Piotrowski. Mszę św. muzycznie ubarwił Chór "Fermata" pod dyrekcją Ewy Robak.

Po nabożeństwie, w spotkaniu przed budynkiem Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich głos zabrali zaproszeni goście uroczystości.

List Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej **Andrzeja Dudy** skierowany do obecnych w Michniowie uczestników uroczystości odczytał **Jan Krzysztof Ardanowski**, przewodniczący Rady ds. Rolnictwa i Obszarów Wiejskich przy Prezydencie Rzeczypospolitej Polskiej.

- Polska wieś w czasie II wojny światowej doświadczyła nieopisanych cierpień. Dziś wiemy o niemal tysiącu miejscowości, pacyfikowanych przez Niemców i Sowieców za pomoc udzielaną partyzantom, dywersję na tyłach wroga czy za ukrywanie Żydów. To autentyczność i prostota w sprzeciwie wobec szykan ściągała na mieszkańców wsi zemstę i okrucieństwo okupantów. Wioski stawały się łatwymi celami ataków, ginęli mieszkańcy, a gospodarstwa palono, niszczone,

by nie został żaden ślad polskości i wolności. Mimo determinacji i pasji bestialskiego niszczenia, życie odradzało się z wielką siłą. Ci, którzy przetrwali, przywracali swoje osiedla, strzegli pamięci o zamordowanych, ich heroizmie, o martyrologii małych ojczyzn.

- W miejscu, które jest przesiąknięte krwią mieszkańców polskich wsi chcę oddać honor wszystkim tym, którzy oddali swoje życie i przyszłość za to, byśmy my mogli żyć w wolnej, suwerennej i niepodległej Polsce - powiedział minister rolnictwa i rozwoju wsi **Robert Telus**. - Dzisiaj, w obliczu dziejącej się tuż obok nas wojny, pamiętamy o wszystkich bohaterach walczących podczas II wojny światowej z hitleryzmem i totalitaryzmem. W odzyskaniu niepodległości polska wieś brała bardzo silny udział.

List do uczestników rocznicowego spotkania wystosował minister kultury i dziedzictwa narodowego **Piotr Gliński**.

- W odwecie za wspieranie polskiego ruchu oporu Niemcy dokonali masakry w świętokrzyskim Michniowie, w ciągu 2 dni mordując ponad 200 mieszkańców, niszcząc zabudowania, nie pozwalając później na odbudowę zagród czy odtworzenie pól. Miejsce, które sprzeciwiło się terrorowi, miało zniknąć i zostać zapomniane. Michniów stał się więc symbolem narodowej tragedii i męczeństwa polskiej wsi. Polscy obywatele pochylają się z szacunkiem dla ogromu ofiar okresu wojennego, wszystkich pozbawionych wówczas prawa do życia, wyrzucanych z domów, wywożonych do łagrów i obozów, na przymusowe roboty. Czerpię siłę i nadzieję z postawy michniowskich obywateli, którzy znaleźli w sobie odwagę przeciwstawienia się zbrodniarzom, odnaleźli heroizm w obliczu groźby śmierci.

Odczytano również list marszałek Sejmu RP **Elżbiety Witek** kierowany do wszystkich obecnych w Michniowie.

- Łączę się w refleksji i modlitwie z wszystkimi, przeżywającymi ten dzień w Michniowie, pamiętającymi o cierpieniach, jakich polski naród doświadczył w czasie II wojny światowej. To miejsce, które przeszło do naszej świadomości jako symbol nieopisanej ludzkiej tragedii, ale też dowód heroizmu mieszkańców polskich wsi. Zagłada Michniowa miała być przerażającym przykładem kary za współpracę z niepodległościowym podziemiem, a stała się na wieki dowodem na

umiłowanie wolności i odwagę.

Okolicznościowe listy wystosowali także marszałkowie województw: lubuskiego, mazowieckiego i podlaskiego.

Do historii pacyfikacji Michniowa odniósł się również marszałek województwa Andrzej Bętkowski.

- Pacyfikacja wsi miała być akcją pokazową, brutalną, przeprowadzoną bez litości. Taka właśnie była. Jak pisano do Delegatury Rządu na Kraj „Ludność bez względu na wiek i płeć została wymordowana”. Oddając należny szacunek ofiarom stańmy w tym miejscu z refleksją, zadumą, ale i z nadzieją. Bo Michniów to nie tylko zagłada, ale także życie. Pamiętajmy, że Ci którzy przetrwali wojnę przez lata dbali o pamięć, o tych którzy zginęli. Dlatego wiemy kim były osoby, których nazwiska widnieją na płycie przy mogile. Wiemy gdzie mieszkały, gdzie pracowały, znamy nie tylko okoliczności ich śmierci, ale co najważniejsze możemy się dowiedzieć jak wyglądało ich życie - powiedział marszałek **Andrzej Bętkowski**.

Na mogile zamordowanych mieszkańców Michniowa złożono wiązanki kwiatów. Wieniec złożyli przewodniczący Sejmiku Województwa Arkadiusz Bąk, wiceprzewodniczący Marek Strzała oraz radni Sławomir Gierada, Agnieszka Buras, Andrzej Swajda, Agata Binkowska. Wieniec w imieniu Zarządu Województwa Świętokrzyskiego złożył marszałek Andrzej Bętkowski oraz członek Zarządu Tomasz Jamka.

W ramach uroczystych obchodów, w budynku Mauzoleum zorganizowano okolicznościowy koncert pieśni patriotycznych w wykonaniu artystów kieleckiego Chóru „Fermata”. Uczestnicy obchodów rocznicy pacyfikacji mieli okazję zwiedzić Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich. Udostępniona została nowa ekspozycja czasowa pt. „Polacy - Ukraińcy w latach 1918-1947. Konflikt - Ludobójstwo - Niepamięć - Nadzieja” autorstwa dr. Huberta Seńczyszyna.

Rok 2023 został ustanowiony przez radnych Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego Rokiem Pamięci Martyrologii Mieszkańców Wsi Polskich. 80. rocznicę pacyfikacji Michniowa postanowiono uczcić szczególnie. Zainicjowany przez marszałka województwa świętokrzyskiego Andrzeja Bętkowskiego Komitet Honorowy Obchodów przygotował szereg [wydarzeń, sesji naukowych, koncertów, wystaw i spotkań](#), upamiętniających historię

związaną z Michniowem.

W czwartek 13 lipca o godz. 15.00 w Michniowie odbędzie się uroczysta msza święta w intencji wszystkich pomordowanych ofiar pacyfikacji. O godz. 16.00 rozpocznie się Leśna Droga Krzyżowa, na godz. 17.00 zaplanowana została msza polowa przy miejscu pamięci, poświęconym rodzinie gajowego Władysława Wikło. Spotkanie i Leśną Drogę Krzyżową organizują Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu i Nadleśnictwo Suchedniów.

W piątek 14 lipca br. o godz. 19.00 w Filharmonii Świętokrzyskiej w Kielcach odbędzie się pierwsze wykonanie "Oratorium 817. W popiele testament" - z librettem Henryka Jachimowskiego i muzyką Pawła Łukowca. Wystąpią: soliści Justyna Reczeniedi (sopran) oraz Andrzej Głowienka (tenor), narrator Dawid Żłobiński, Zespół Wokalny Luna Plena, Chór Kameralny "Fermata" i Chór Instytutu Muzyki Uniwersytetu Jana Kochanowskiego z towarzyszeniem muzyków Orkiestry Symfonicznej Filharmonii Świętokrzyskiej pod dyрекcją Jacka Rogali.

* * *

W Michniowie w dniach 12 i 13 lipca 1943 r. miały miejsce dramatyczne wydarzenia. Wieś została spacyfikowana przez niemieckie oddziały policyjne. Okupanci wymordowali 204 osoby: 103 mężczyzn - w większości spalonych żywcem, 53 kobiety i 48 dzieci, z których dziesięcioro miało mniej niż 10 lat. Najmłodszą ofiarą był dziewięciodniowy Stefanek Dąbrowa, wrzucony przez niemieckiego żandarma do płonącej stodoły. Wymordowanie mieszkańców wsi było odwetem za ich pomoc niesioną oddziałom partyzanckim oraz przynależność do Armii Krajowej i Batalionów Chłopskich. Niemcy nie zamordowali jedenastu osób, wobec których mieli konkretne podejrzenia o podziemną działalność. Osoby te zostały wywiezione do KL Auschwitz, gdzie sześćcioro z nich zginęło. Osiemnaście młodych dziewcząt wywieziono na przymusowe roboty do Rzeszy. Wieś, po ograbieniu, została doszczętnie spalona. Zabroniono jej odbudowy i uprawiania pól w Michniowie. Szczątki zamordowanych spoczywają w zbiorowej mogile, na której zaraz po wojnie postawiono kamienną tablicę z nazwiskami ofiar.

Wieś stała się symbolem męczeństwa ludności 817 wsi spacyfikowanych przez okupanta w granicach administracyjnych dzisiejszej Polski. Historycy szacują, że na terenie Polski w okresie okupacji niemieckiej różnymi formami represji zostało dotkniętych ponad 10 tys. wsi, 2,125 mln osób narodowości polskiej zamordowano w pacyfikacjach lub zabito w więzieniach, obozach i podczas egzekucji. Wiele osób straciło życie w innych okolicznościach, będących pokłosiem akcji pacyfikacyjnych.

Od 2018 r., 12 lipca obchodzone jest święto państwowe – Dzień Walki i Męczeństwa Wsi Polskiej.

Galeria zdjęć

